



Publiekssamenvatting

Onderzoek verspreiding bestrijdingsmiddelen in Drenthe en omstreken

Evaluatie van 3 jaar onderzoek van bodem, vegetatie, mest en lucht

<https://www.metenweten.nl/files/2022-Onderzoek-verspreiding-bestrijdingsmiddelen.pdf>

Er ligt écht een deken van landbouwgif over Nederland!

Na meer dan 15 jaar overlast van intensief bespoten sierteelten en een er-is-niets-aan-de-handhouding van overheden, besloten inwoners van de gemeente Westerveld in december 2018 zelf monsters in hun leefomgeving te nemen en te laten onderzoeken op pesticiden. Dat was het begin van het burgerinitiatief Meten=Weten.

Inmiddels heeft Meten=Weten 87 monsters genomen uit (moes-)tuinen, natuurgebieden, akkerranden, volggewas, oppervlaktewater, compostbulten, vegetatie, bodem, mest, lucht en mensenhaar. Meten=Weten heeft vervolgens diverse onafhankelijke laboratoria de 87 monsters laten onderzoeken op de mogelijke aanwezigheid van 661 stoffen.

Uit de uitslagen blijkt dat er 132 verschillende bestrijdingsmiddelen, biociden en hun metabolieten in de monsters aangetroffen zijn.

In dit evaluatierapport van ir. Jelmer Buijs en Margriet Mantingh zijn alle meetgegevens verwerkt en vanuit een helicopterview met elkaar in een groter verband gebracht, waarbij onderzoek van anderen en recente literatuur ook zijn meegenomen.

Belangrijkste conclusie: **Overall is landbouwgif.**

Weinig onderzoek

Het is opmerkelijk dat er door de Nederlandse overheid nauwelijks structureel onderzoek is gedaan naar de effecten van het gebruik van pesticiden voor mens en natuur. Met goedkeuring van dezelfde overheid wordt toegestaan dat er jaar in jaar uit miljoenen kilo's pesticiden in het milieu terecht komen (in 2019 was er in Nederland een totale afzet van 9,2 miljoen kg¹). Het enige uitgebreide onderzoek, het OBO (Onderzoek Bestrijdingsmiddelen en Omwonenden) van het RIVM, leverde veel nieuwe informatie op over de afstanden en de routes waarlangs blootstelling van mensen aan bestrijdingsmiddelen plaatsvindt². Het is

¹ <https://www.clo.nl/indicatoren/nl0015-afzet-gewasbeschermingsmiddelen-in-de-land--en-tuinbouw?ond=20885>

² <https://www.rivm.nl/documenten/onderzoeksrapport-obo>

daarom des te merkwaardiger dat het RIVM-advies om meer onderzoek te doen naar de risico's niet is opgevolgd. Dit wekt de indruk dat de overheid bewust nalaat om kennis op dit gebied te verzamelen onder het mom 'we hoeven geen beleid te maken over iets wat we niet weten'. Dit was voor Meten=Weten de reden om zélf meer onderzoek te doen.

Vrijwilligers

Van een groep vrijwilligers kan niet verwacht worden dat zij een alomvattend wetenschappelijk sluitend bewijs leveren over de risico's van pesticiden. Ook werden er geen monsters rondom het hele teeltseizoen onderzocht. Daarom zijn de genomen monsters momentopnamen van de belasting. Wel kunnen we, en dat bewijzen we met dit rapport, voldoende argumenten aandragen voor meer onderzoek naar de effecten op mens en natuur en voor aangescherpte maatregelen en beleid voor korte en lange termijn. Dat sluit aan bij het advies van de Gezondheidsraad en Europees beleid.

Belangrijkste bevindingen

De belangrijkste bevindingen van het onderzoek van Meten=Weten:

- Er ligt echt een deken van landbouwgif over Nederland. In alle monsters zijn pesticiden aangetroffen.
- Pesticiden verspreiden zich (veel) verder dan de akker waarop gespoten is.

Bij de bestudering van de uitkomsten van onze monsters bleek dat er drie groepen pesticiden te onderscheiden zijn:

- 1) Een groep die niet buiten de akker teruggevonden wordt. Deze waarneming verdient nog nader onderzoek.
- 2) Een groep die zich tot ongeveer 1 km van de akker verspreidt door drift, verwaaiing en verdamping en met de afstand tot de akker afneemt.
- 3) Een groep vluchtige pesticiden die we tot diep in natuurgebieden hebben aangetroffen vooral als gevolg door verdamping en verwaaiing.

Radicale verandering is een noodzaak

Deze ontdekking heeft vergaande consequenties en toont aan dat het huidige beleid voor de toelating en het gebruik van bestrijdingsmiddelen radicaal moet veranderen om mens en natuur te beschermen.

- 1) De pesticiden uit de eerste groep veroorzaken mogelijk geen overlast buiten de akker. Dat deze middelen niet gevonden zijn kan liggen aan snelle omzetting, aan een lage vluchtigheid, aan de toepassing van kleine dosis werkzame stof, maar ook aan de vorming van nieuwe verbindingen. De meetmethoden dienen verbeterd te worden, zodat die stoffen geen blinde vlek blijven.
- 2) De pesticiden uit de tweede groep, die zich verspreiden tot ca. 1000 meter vormen een risico voor omwonenden. Er is steeds meer kennis over gezondheidsschade door pesticiden, ook bij zeer lage doses. Neurologische ziektes als Parkinson, ALS, Alzheimer en hersenschade bij jonge kinderen worden in verband gebracht met pesticiden. Maar ook kanker en vruchtbaarheidsproblemen kunnen met pesticiden te maken hebben. De verspreiding van deze pesticiden gaat zo ver, dat spuitvrije zones van 100 meter tot de perceelgrens van kwetsbare locaties als woningen en scholen en tot de rand van Natura 2000-gebieden niet voldoende

veiligheid bieden. De spuitvrije zone van 20 meter vanaf de gevel van een woonhuis, zoals vastgelegd in het convenant van de gemeente Westerveld met bollentelers, is nu bewezen volstrekt ontoereikend.

- 3) De pesticiden uit de derde groep zijn een regelrechte bedreiging voor mens en natuur. Het zijn pesticiden die zich via stof of door verdamping verspreiden. De door ons gevonden pesticiden en alle andere vluchtige pesticiden zouden per direct verboden moeten worden. De Wet natuurbescherming en de Habitatrichtlijn dwingen hiertoe. Meten=Weten heeft naar alle provincies handnavingsverzoeken gestuurd om 14 van deze vluchtige stoffen te verbieden³ (zie ook onderzoek Natura 2000-gebieden M=W⁴ uit 2020).

Het onderzoek van Meten=Weten toont tevens aan dat drift reducerende spuitkoppen verspreiding van pesticiden niet kunnen voorkomen.

Meten=Weten roept de overheid op:

- 1) Maak met kracht werk van het afbouwen van het gebruik van pesticiden. Het streven van geen emissies van pesticiden naar het milieu in 2030 wordt met het huidige beleid bij lange na niet gehaald. Er worden zelfs met grote regelmaat nieuwe vluchtige bestrijdingsmiddelen door het Ctgb toegelaten. Een voorbeeld is de vervanger van het recent verboden Chloorprofam, 1,4-dimethylnaftaleen.
- 2) Maak toelating van pesticiden afhankelijk van verspreiding.
- 3) Verbied per direct vanuit het voorzorgsprincipe het gebruik van pesticiden in een straal van 1 km rond gevoelige locaties, zoals scholen, zwembaden, sportvelden, speeltuinen, zorgvoorzieningen en Natura 2000-gebieden.
- 4) Volg het advies op van het RIVM⁵ om de verspreiding van pesticiden en andere veel gebruikte antropogene chemische stoffen in Nederlandse bodems breed in kaart te brengen.
- 5) Doe onderzoek naar de risico's voor mens en natuur van chronische blootstelling aan cocktails van bestrijdingsmiddelen.

10 januari 2022

Secretariaat vereniging Meten=Weten
KvK-nummer 74720295
Tolweg 18
7991TC Dwingeloo
Tel: 0521-592297
metenwetenwesterveld@gmail.com
www.metenweten.com

³ <https://www.metenweten.com/post/handnavingsverzoek-stoffen-in-bestrijdingsmiddelen>

⁴ <https://www.metenweten.nl/files/2020-aanwezigheid-bestrijdingsmiddelen-Natura-2000-gebieden.pdf>

⁵ <https://www.rivm.nl/sites/default/files/2020-10/Bijlage%2520memo%2520Duiding%2520MW%2520Drenthe.pdf>